

Konferensrapport
DSPBU, Köpenhamn
15-16 september 2017

Jenny Butler och Eva Tillberg
Lund och Stockholm

You – Me – and All the Others

We are always more than two

– reflections on triangular relationships

DSPBU, The Danish Society for Psychoanalytic Psychotherapy with Children and Adolescents, firar under 2017 sitt 25-årsjubileum. Med anledning av detta gick en välbesökt och innehållsrik jubileumskonferens av stapeln i Köpenhamn den 15-16 september. Från Mellanrummets redaktion deltog Jenny Butler, Anne Okstad, Lise Radøy och Eva Tillberg.

DSPBU grundades 1992. Intentionen med föreningen var, och är, att understödja intresset för och utvecklingen av barn- och ungdomspsykoterapi på psykoanalytisk grund i Danmark. Föreningen organiserar även utbildningsprogram i barn- och ungdomspsykoterapi. För mer information om föreningen och dess verksamhet, var god se dspbu.dk.

För alla med intresse för psykoanalytisk barn- och ungdomspsykoterapi var det en både upplyftande och fördjupande konferens. Med sitt innehåll av historisk och nutida klinik och teori belystes hur

en idéhistorisk förankring är aktuell och värdefull i vår samtid. Den grund som psykoanalytisk barn- och ungdomspsykoterapi vilar på har relevans för dagens klinik. Barn, unga och föräldrar i utsatta livssituationer som lever med psykologiskt lidande, och ibland med traumatiserande livserfarenheter, behöver – då som nu – fortsätta erbjudas möjlighet till kvalificerade psykoteraeutiska insatser. Så kan barn och föräldrar med tiden få nya perspektiv i svåra livssituationer. Det levandegjordes genom utmärka fallpresentationer i parallella seminarier,

liksom i huvudföredragen.

Platsen för konferensen var Schæffergaarden. Den drivs av en stiftelse som verkar för dansk-norskt samarbete och utbyte och är belägen i ett parklandskap norr om centrala Köpenhamn. Danska Statens Konstfond har deponerat verk av kända danska konstnärer och det finns en i övrigt omfattande samling av nordisk konst och design. Således erbjöds en sympatisk och för konferensarrangemang ändamålsenlig miljö. De danska arrangörerna i DSPBU med dess ordförande Gitte Nothlev och kollegor skapade en gästfri och varm atmosfär, som bidrog till ett levande fackligt utbyte mellan de nordiska ländernas deltagare. Gitte Nothlev som moderator höll samman de olika programpunkterna. *Key note speakers* var Margaret Rustin, Liselotte Grünbaum och Micheal Rustin.

Margret Rustin, tidigare verksam inom barn- och ungdomspsykoterapisektionen på Tavistock Clinic, författare, lärare och handledare, inledde med *Re-visiting Melanie Klein's "Narrative of a Child Analysis": some thoughts about contemporary clinical practice in the lights of Klein's fearless approach to interpretation*. Det tog avstamp i mötet mellan dåtid och nutid och kring frågor hur inre och yttre erfarenheter präglade av skräck och fasa kan adresseras i barn- och ungdomspsykoterapi på ett sätt som blir hjälpsamt och utvecklande. Margaret Rustin förmedlade detta med utgångspunkt från Melanie Kleins välkända barnpsykoanalytiska arbete med Richard, en liten pojke som under sin barnanalys hos Klein var upptagen med det pågående andra världskrigets fasor, liksom med fasor i den inre världen. Melanie Klein vek inte undan för det faktum att London bombades och hur det påverkade Richard, men fokuserade på förståelsen för hans inre värld genom att noggrant ägna uppmärksamhet åt och skapa klarhet kring allt det som psykologiskt upptog honom. Margaret Rustin drog paralleller till barns och ungas situation idag där det är näst intill omöjligt att undvika visuell information via internet om terror, krig och klimathot. Vilka kan psykoanalysens och det psykodynamiska perspektivets uppgifter vara idag när det gäller förhållandet mellan barn och ungas inre värld och yttre hot? Margaret Rustin förmedlade att kunskaper och erfarenheter från denna berörande process var och är oerhört väsentliga, och har relevans för tänkandet kring förmågan att möta, hårbärgera och förmedla hopp. För oss som lyssnade och berördes skapades

länkar till hur vi (återigen) kan ta hjälp av Melanie Kleins tänkande. Trauma – och traumateori – har en aktualitet och genomslagskraft i vårt samhälle idag. Unga ensamkommande på flykt kommer till Skandinavien med traumatiserande erfarenheter i bagaget. De befinner sig samtidigt utvecklingspsykologiskt i en turbulent tid, som inte bara handlar om yttre hot. Livsviktiga frågor kring identitet, ursprung, självkänsla och relationer pågår och behöver få tid och rum att bemötas, tänkas kring och utvecklas. Aktuella frågor då som nu.

Liselotte Grünbaum, PhD, psykolog, och handledare i klinisk barnpsykologi och psykoterapi från Danmark, inledde sitt föredrag *Am I the first to come? Sibling figures in mind and real-life* med ett citat av den brittiske författaren och poeten Dylan Thomas:

”But here a small boy says: It snowed last year, too. I made a snowman and my brother knocked it down and I knocked my brother down and then we had tea.”

Presentationen handlade således om syskonrelationer såsom de kommuniceras i psykoanalytisk barnpsykoterapi och i barnets vardagsliv genom föräldrars och andra nära omvårdnadspersoners återberättelser. Liselotte Grünbaum refererade till det kleinianska begreppet *phantasi*; inte att förväxla med fantasi som har en mer symbolisk innebörd, utan mer handlar om en psykologiskt formad upplevelse. Med utgångspunkt från detta intresserar sig Liselotte Grünbaum för hur barnet påverkas av och formar tidiga och senare förhållande till andra. I livserfarenheter av omsorg, frånvaro av omsorg, vänskaplighet och strävan, teamarbete och konkurrens i familj- och vänskapsrelationer, finns samband och länkar till upplevd form, till exempel av avund och samarbete bland syskonfigurer. I detta nummer av Mellanrummet bidrar Liselotte Grünbaum med en tidigare publicerad artikel som Mellanrummet fått hennes och ansvariga utgivares tillstånd att återpublicera.

Michael Rustin, brittisk professor i sociologi, talade kring *Different modes of research in child psychotherapy today*. Det var en samlad reflektion kring dilemman och möjligheter vad gäller att bedriva forskning på psykoanalytisk och psykodynamisk psykoterapi med barn och unga. Ett problem är om sådan forskning kan få tillräckligt goda ekonomiska villkor för att genomföra studier av hög

kvalitet. Ett annat problem är hur man kan studera och mäta fenomen som överföring – motöverföring. Med referens till två studier (The IMPACT Study, England och Childhood Depression Study, Finland/Helsingfors) presenterade Michael Rustin hur psykoterapi på psykoanalytisk grund kan vara effektiv i jämförelse med KBT och så kallad ordinarie behandling.

Parallella sessioner med klinisk presentation och efterföljande reflektion hölls av bland andra Lisbeth Elman: *You, Me, and All the Others in the countertransference. A case presentation with reflections about the appearance of triangulation in the countertransference in a psychoanalytic child psychotherapy*, och Charlotte Andersen: *Thinking about the girl with x-ray eyes, while she is struggling with triangulation*. Deras presentationer hänvisade till teoretiska källor såsom till exempel Barrows: *Soiling children. The Oedipal Configuration*, Lacan: *The Desire of the Analyst* och Britton: *The Missing Link, the Triangulation Space holding Observer and Observed*. Dessa parallella sessioner hade djup och närvaro och förmedlade på ett kunnigt, inlevelsefullt och respektfullt sätt hur känsliga teman och processer kan tas tillvara och utvecklas i psykoanalytisk barn- och ungdomspsykoterapi.

Andra parallella sessioner innehöll reflektion i smågrupp kring valda teman från huvudföredragen, eller *live case supervision*, såsom på temat *The needy part of the patient is located within other people*, med Margaret Rustin som handledare.

Vi lämnade konferensen berikade av att dess tema fullt ut hade levandegjorts. För den intresserade kan det vara värt att hålla utkik efter framtida skandinaviska konferenser i samma anda, en önskan som väcktes från flera håll.